

Вечер, посветена на Карол Шимановски

Личността на големия полски композитор Карол Шимановски и 140-годишнина от неговото рождение бяха ознаменувани с празнична вечер в Полския културен институт в София на 20 юни 2022 г. Двигател на събитието бе доц. д-р Елена Каралийска-Тръпкова, която е ревностен пропагандатор на полската музика у нас не само като изпълнител, но и като преподавател в Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“. Повод бе и представянето на нейната **монография, посветена на Карол Шимановски** и неговото песенно творчество – капитален труд с безспорен принос, написан с изключителна отдаденост и любов към полската музика и култура от доц. Каралийска. Книгата е издание на Академичното издателство на НМА, подкрепено от Полския културен институт, а концертът беше част от Софийски музикални седмици.

Вечерта откри Ивона Якушко-Дудка, директор на Полския институт, която приветства препълнената зала и не скри своето вълнение и благодарност към доц. Елена Каралийска за появата на поредната книга, посветена на полската музикална култура.¹ Монографията беше представена от доц. д-р Снежина Врангова, която е и неин научен редактор, а тази вечер бе и в ролята на водещ на концерта. Тя обрисова по прекрасен начин значимостта на труда, набеляза основните линии в него, представи личността на композитора и етапите на развитие на неговия стил, като остави в публиката очакване и любопитство да разлистни страниците на книгата. По естествен начин представянето премина към същинската музикална част, тъй като „*музиката говори най-добре*“, както отбеляза доц. Каралийска.

Програмата беше своеобразен пътеводител в стила на Карол Шимановски, като преведе слушателите през трите етапа на развитие на неговата музика, които са изключително различни по звучене и търсения. От най-ранните песенни цикли, повлияни от късно романтичната музика, през яркия отпечатък на Ориента и Изтока, до полския фолклор и експресията на *куртьовската песен* – три проявления на таланта на Шимановски, представени чрез песенния жанр, които бяха блестящо обрисувани пред слушателите. Доц. Каралийска беше поканила както част от своите студенти, така и някои от своите дългогодишни партньори на сцената и преподаватели от НМА, заедно с които превърнаха вечерта в запомнящ се музикален празник.

Концертът започна с три песни от Цикъл по стихове на Казимеж Пшерва-Тетмайер, оп. 2, изпълнени от младите и талантливи студенти на доц. Каралийска – Мария Славова (*Далеч остана целий свят*) и Божидар Иванов (*В мъглите*), и от солиста на Музикалния театър тенорът Марчо Апостолов (*Тебе слушах*), който е и първият изпълнител на Песните оп. 2 в България, заедно с доц. Каралийска. Те потопиха слушателите в тъмните краски и дълбоката емоционалност на ранните творби на Шимановски със задълбочен прочит и отлична вокална техника. Последва красиво и богато на нюанси изпълнение на песента *Лебед*, оп. 7 от Вивиен Георгиев, а веднага след това контрастно прозвуча *Зулейка*, оп. 13, убедително представена от Мария Чавдарова. Силно въздействащо беше изпълнението на доц. Габриела Георгиева, която майсторски пресъздаде песента *На*

---

¹ Монографията за Карол Шимановски е третата книга на доц. Елена Каралийска след монографиите за Мечислав Карлович (2017) и Станислав Монюшко (2019).

черната луна, оп. 20, наситена с чувство на отчаяние, безнадеждна любов, тъга. Ярко и различно прозвуча песента *На разсъмване*, оп. 32 по стихове на Дмитрий Давидов. Този цикъл има особена значимост в творчеството на композитора като единствена творба, написана върху руски текст. Връзката с руската романсова традиция се усети и в изпълнението на Мария Чавдарова. Кулминационно в програмата беше изпълнението на проф. Елица Нешевска на песента *Аллах, Акбар* из „Песни на безумно влюбения мюезин“, оп. 42 по текст на Ярослав Ивашкевич. Красотата на ориенталската мелизматика, специфичната чувственост и страст бяха впечатляваща част от интерпретацията на изпълнителките, които отведоха слушателите за кратко в екзотичния и колоритен свят на Изтока. Песента *Аллах, Акбар* има и своето специално място в творческия път на доц. Каралийска, тъй като това е първото произведение на Шимановски, което е събудило нейното възхищение и любов към творчеството на композитора.² От мириса на Ориента концертът премина рязко към смиреността и деликатността на славянските песнопения с песента *Свети Франциск* из „Словопения“, оп. 46 по текстове на Юлиан Тувим. Изключително трудна със своето авангардно звучене, съчетано със славянската чувствителност и простота на израза, творбата беше представена блестящо от китайското сопрано Ли Дзяхуей. Под вещото ръководство на своя преподавател доц. Каралийска, тя беше преодоляла трудностите на полския език, за да потопи успешно публиката в красива и специфична звукова атмосфера. Впечатляващ финал на вечерта беше интерпретацията на доц. Габриела Георгиева на песента *Внимавай, мамо* из „Курпъовски песни“, оп. 58 по народни текстове. Емоционално наситена творба, представена изключително ярко от изпълнителките, които постигнаха едновременно суровост и простота на израза и изградиха майсторска форма, заредена с вътрешно напрежение, което постепенно набира мощ, за да достигне драматична кулминация в своя край.

Незаменим партньор на всички изпълнители беше доц. Елена Каралийска, която с всяка следваща песен успяваше да създаде чрез клавиричната партия нова звукова картина, обогатена от най-различни нюанси и чувства. Винаги в отличен баланс спрямо гласа, с фин тон, точни и ясни щрихи и в непрестанен диалог с певците, тя разказваше заедно с тях всяка история, споделяйки със слушателите вълнението си от красотата на музиката на Шимановски.

След дълъг и заслужен аплауз всеки желаещ получи копие от монографията, с което отнесе у дома малък спомен за тази празнична вечер, изпълнена с много емоции и искрено музициране.

20 юни 2022 г.

ст. преп. д-р Лилия Жекова
Национална музикална академия
„Проф. Панчо Владигеров“

---

² Доц. Каралийска чува и изпълнява песента за първи път по време на майсторския клас на Калуди Калудов в гр. Чешин, Полша (2003 г.), където полският тенор Роберт Мойса ѝ представи музиката на Шимановски.